

KOMENTÁŘ

1. 12. 2023

Knihovny a kulturní zařízení v Jihomoravském kraji v roce 2022

Do knihoven v Jihomoravském kraji přišlo v roce 2022 4,5 mil. návštěvníků, měli možnost si vybrat z téměř 9 milionů knih či využít 1 082 počítačů s připojením na internet. Registrovaný čtenář si v loňském roce vypůjčil v průměru 29 knih. Památkové objekty v kraji navštívilo 1,2 mil. návštěvníků, 1,1 mil. návštěvníků zhlédlo expozice a výstavy v muzeích a galeriích.

Veřejné knihovny v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2022 v provozu 599 veřejných knihoven a 94 poboček knihoven včetně pojízdných zařízení. V knihovnách bylo registrováno celkem 140,8 tis. čtenářů, z tohoto počtu bylo 37,3 tis. čtenářů ve věku do 15 let. Z níže uvedených dat můžeme vyčíst postupný nárůst obou skupin registrovaných čtenářů oproti „covidovým“ letům 2020 a 2021. Skutečnost roku 2022 byla v porovnání s rokem 2019 o 13,4 % nižší u počtu registrovaných čtenářů a o 14,6 % nižší u počtu čtenářů ve věku 15 a méně let.

Tab. 1 Vybrané údaje o veřejných knihovnách v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2016	2018	2019	2020	2021	2022
Veřejné knihovny¹⁾	612	608	609	606	603	599
Pobočky knihoven	92	94	93	94	94	94
Knihovní jednotky celkem (tis.)	8 912	8 863	8 811	8 811	8 751	8 724
Registrovaní čtenáři (tis. osob)	150,7	150,5	162,4	137,8	125,4	140,8
z toho registrovaní čtenáři do 15 let (tis. osob)	38,6	40,7	43,6	35,2	30,5	37,3
Výpůjčky celkem (tis.)	5 815,7	5 102,8	4 894,5	3 719,3	3 353,8	4 036,4
Návštěvníci knihoven						
vč. návštěvníků on-line služeb (tis. osob)	5 111,5	5 136,7	5 035,1	4 274,4	3 611,6	4 523,9
Studijní místa	6 762	7 147	7 123	7 224	7 098	6 963
Počítače pro uživatele	1 291	1 250	1 224	1 209	1 164	1 082
z toho napojené na internet	1 198	1 166	1 148	1 133	1 094	1 082
Počet návštěvníků využívajících internet v knihovně (tis. osob)	368,2	352,5	358,3	130,6	129,0	266,1

¹⁾ včetně Národní knihovny ČR, Moravské zemské knihovny v Brně a krajských vědeckých knihoven

Čtenáři měli v knihovnách v kraji v roce 2022 k dispozici 8,7 mil. knihovních jednotek. Bylo evidováno celkem 4,0 mil. výpůjček, jejich počet se v porovnání s roky 2020 a 2021 opět pomalu navyšuje. Registrovaný čtenář si v roce 2022 vypůjčil v průměru 29 knih. Z grafu 1 je zřejmé, že počet registrovaných čtenářů připadajících na jednu knihovnu včetně poboček byl až do roku 2018 vcelku stálý, po mírném nárůstu čtenářů v roce 2019 následoval pokles v letech 2020 i 2021. Rok 2022 přináší mírný nárůst v meziročním srovnání (o 23 čtenářů na knihovnu). Průměrný počet výpůjček připadající na jednoho čtenáře klesal v uvedených letech každoročně s výjimkou roku 2016 a 2021, v roce 2022 byl zaznamenán růst (v průměru o 2 výpůjčky).

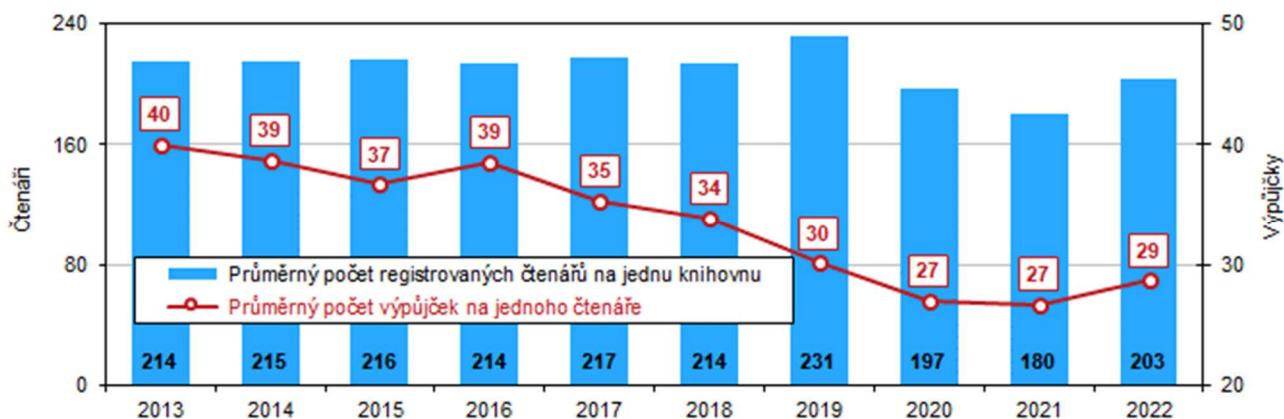
V roce 2022 na jednu knihovnu v Jihomoravském kraji připadalo 1 745 obyvatel, počet registrovaných čtenářů tvořil 11,6 % středního stavu obyvatel. Pokud by měl tento ukazatel posloužit jako měřítko pro srovnání krajů, pak nejnižší podíl čtenářů z počtu obyvatel byl vykázán v Ústeckém kraji (7,8 %), nejvyšší v hl. m. Praze

KOMENTÁŘ

(14,5 %). Podíl 11,6 % registrovaných čtenářů na celkovém počtu obyvatel v Jihomoravském kraji byl mezi kraji 6. nejvyšší.

Graf 1 Čtenáři knihoven (včetně poboček) v Jihomoravském kraji v letech 2013 až 2022

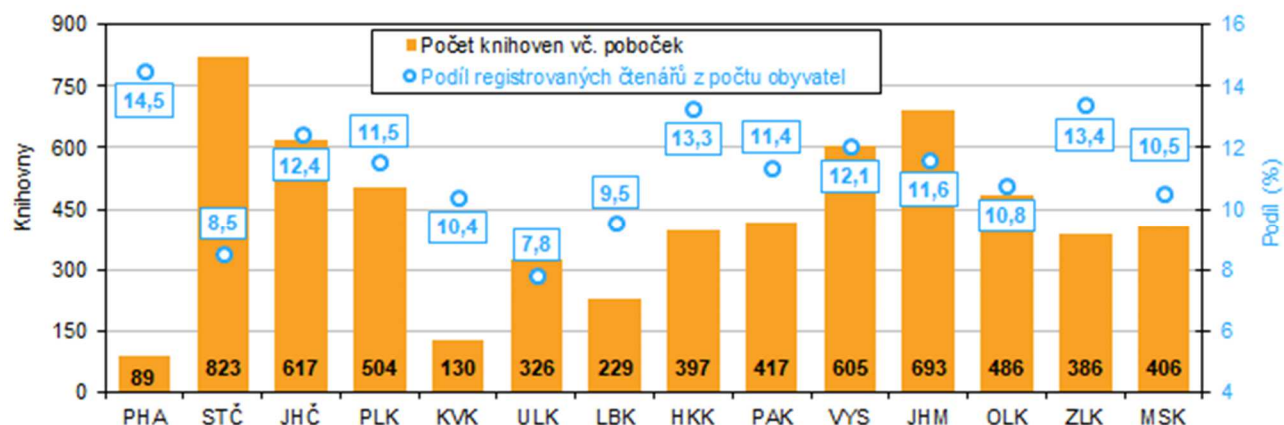
Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Ve veřejných knihovnách jsou k dispozici také počítače s připojením k internetu. V knihovnách v Jihomoravském kraji bylo v roce 2022 celkem 1 082 počítačů. Počet počítačů celkem i s připojením na internet se v posledních letech postupně snižuje, neboť o tyto služby klesá zájem. V roce 2022 bylo v knihovnách v kraji evidováno 266,1 tis. návštěvníků využívajících internet v knihovně, tento počet byl proti roku 2019 téměř o čtvrtinu nižší. I přesto počty počítačů s připojením na internet i počty návštěvníků knihoven využívajících internet v knihovně byly v roce 2022 mezi kraji nejvyšší.

Graf 2 Počet knihoven a podíl čtenářů na obyvatelstvu podle krajů v roce 2022

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

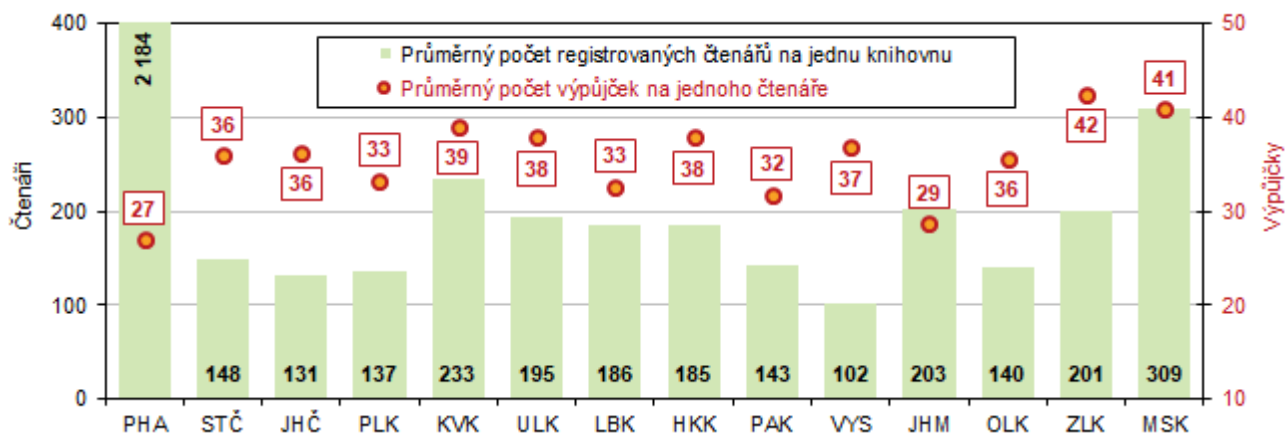

Nejvyšší počet knihoven vč. poboček byl v roce 2022 sice evidován ve Středočeském kraji (823), nejvyšší počet registrovaných čtenářů byl ale v hl. m. Praze (194,4 tis. osob). V Praze také v průměru připadlo nejvíce registrovaných čtenářů na 1 knihovnu (2 184). Nejaktivnější čtenáři byli ve Zlínském kraji, v průměru zde ročně na jednoho čtenáře připadlo 42 výpůjček.

KOMENTÁŘ

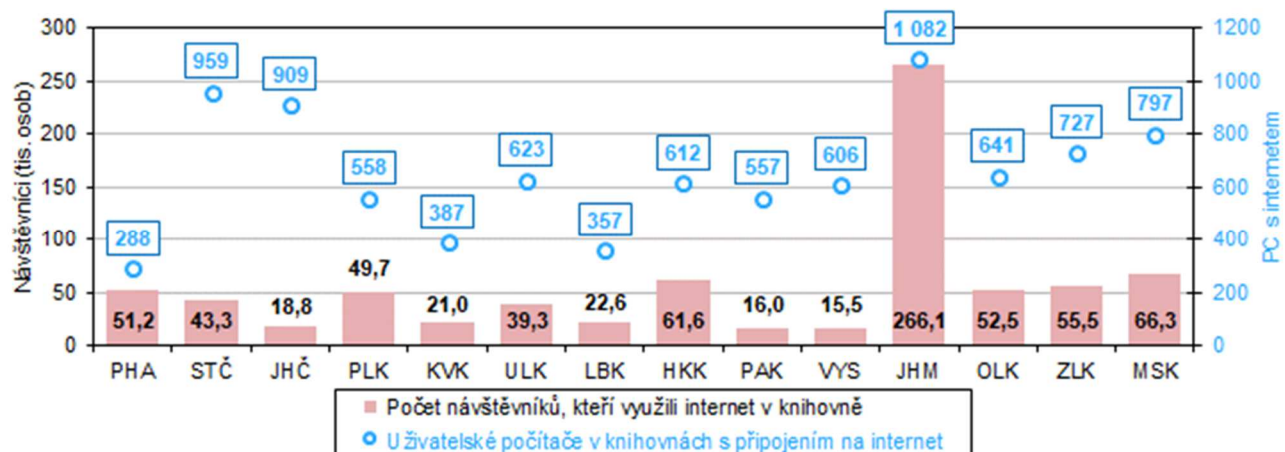
Graf 3 Čtenáři knihoven (včetně poboček) podle krajů v roce 2022

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Graf 4 Čtenáři knihoven využívající internet v knihovnách podle krajů v roce 2022

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Památkové objekty v Jihomoravském kraji zpřístupněné návštěvníkům za vstupné

Dalším prvkem z oblasti kulturních zařízení jsou památkové objekty s kulturně výchovným využitím, které jsou v kraji zpřístupněné návštěvníkům za vstupné. Patří sem hrady, zámky, kláštery, kostely, mlýny apod., ovšem památky, které jsou ve správě muzea či galerie, sem zařazeny nejsou.

V Jihomoravském kraji k památkovým objektům zpřístupněným návštěvníkům za vstupné namátkou patří např. hrady Bítov, Janův Hrad, Nový Hrad u Adamova, Pernštejn, Špilberk, Veverčí; zříceniny hradu Boskovice, Cornštejn, Nový Hrádek u Lukova; zámky Boskovice, Bučovice, Kunštát na Moravě, zámek Lednice se 4 objekty, Lysice, Milotice, Oslavany, Rájec nad Svitavou, Rosice, Slavkov u Brna, Uherčice, zámek Valtice se 3 objekty, Velké Opatovice, Vranov nad Dyjí; kláštery v Dolních Kounicích, Předklášteří, Rajhradě; mlýny Rudice, Veverská Bítýška, Klobouky u Brna, Ruprechtov; věže Vlčkova nebo Radniční ve Znojmě.

KOMENTÁŘ

Tab. 2 Vybrané údaje o památkových objektech zpřístupněných za vstupné v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2016	2018	2019	2020	2021	2022
Památky zpřístupněné návštěvníkům za vstupné	34	38	39	42	41	38
Návštěvníci celkem (tis. osob)	1 504,4	1 259,1	1 310,6	940,5	951,9	1 231,9
Inventární jednotky mobiliárního fondu	106 244	123 430	121 648	137 858	140 875	141 579
Počet svazků historických knihovnických fondů	172 558	160 209	170 234	170 252	167 576	167 025
Kulturní akce v památkách	1 529	510	623	413	241	429
Návštěvníci kulturních akcí celkem (tis. osob)	382,7	356,8	394,5	209,9	806,9	326,8

Do roku 2019 památkové objekty v Jihomoravském kraji každoročně navštívilo více než milion osob. Po výrazném propadu návštěvnosti v období „covidových“ let, kdy památky navštívilo v průměru 946,2 tis. osob, se opět frekvence hostů navýšila a dokonce překročila milionovou hranici (1 231,9 tis. osob). V areálu památek jsou pořádány i kulturní akce, v roce 2022 jich bylo více než 400 s účastí téměř 327 tis. návštěvníků.

Muzea a galerie v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2022 kulturní veřejnosti k dispozici 33 muzeí a památníků, 3 galerie a 42 poboček muzeí a galerií. Bylo v nich možno shlédnout 220 expozic a 336 výstav. Počet návštěvníků expozic a výstav v kraji v roce 2022 překročil hranici 1 000 mil.

Tab. 3 Vybrané údaje o muzeích a galeriích v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2016	2018	2019	2020	2021	2022
Muzea, galerie	41	40	40	39	36	36
v tom:						
muzea, památníky	37	36	36	35	31	33
galerie	4	4	4	4	5	3
Pobočky muzeí a galerií	41	41	42	41	42	42
Expozice	218	218	216	224	223	220
Uspořádané výstavy	435	450	433	275	306	336
Návštěvníci expozic a výstav (tis. osob)	1 149,6	1 117,0	1 163,6	663,3	704,3	1 072,9
Evidované sbírkové předměty (tis.)	3 683,6	3 899,0	3 968,0	4 039,0	4 283,0	4 152,4

Poznámka

V oblasti kulturních zařízení jsou pro potřeby statistiky využívány výstupy z rezortních statistických informačních systémů, které zpracovává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Praha. Údaje v tabulkách zachycují u stavových ukazatelů stav ke konci roku (např. počet knihoven, galerií), u intervalových ukazatelů úhrn za rok (např. počet návštěvníků). Údaje jsou seřazeny za kulturní organizace, jejichž zřizovatelem je stát (Ministerstvo kultury ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR nebo jiná ministerstva a územně samosprávné celky) a dále kulturní zařízení zřizovatelů církevních, občanských sdružení, obecně prospěšných společností, podnikatelů (právnických i fyzických osob) aj.

Kontakt:

Ing. Marcela Vetešková
Krajská správa ČSÚ v Brně
e-mail: marcela.veteskova@czso.cz
tel.: 542 528 200